

7/6616

**T.C.
DEVLET BAKANLIĞI**

SAYI : B.02.0.007/00.1504
KONU : Yazılı Soru Önergesi

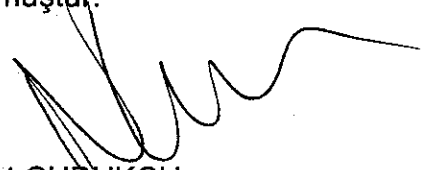
5.1.7./2005

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)**

- İLGİ:** a) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreterliği Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı'nın 17.05.2005 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/6616-11644/34421 sayılı yazısı.
b) Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü'nün B.02.0.KKG.0.12/106-4521/2865 sayılı yazısı.

İlgili yazılar ile Ankara Milletvekili Sayın Dr.Muzaffer R.KURTULMUŞOĞLU'na ait Yazılı Soru Önergesi hakkındaki bilgileri içeren cevap ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.


Nimet ÇUBUKÇU
Devlet Bakanı

Dağıtım:

Gereği :

- TBMM Genel Sekreterliği
(Kanunlar ve Kararlar Dai.Bşk.)
Ek: 1 Yazı (2 Nüsha)

Bilgi :

- Başbakanlık
(Kan.ve Kar.Gen.Müd.)
Ek: 1 Yazı

**ANKARA MİLLETVEKİLİ SAYIN DR.MUZAFFER R.KURTULMUŞOĞLU'NUN
7/6616 NOLU SORU ÖNERGESİ CEVABIDIR**

SORU 1 :

2003-2004 ve 2005 yıllarında, ülkemizde çocuk ve kadınlara karşı uygulanan şiddet olayları konusunda emniyet güçlerine ve yargıya intikal eden olay sayısı kaçtır?

CEVAP 1 :

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

(2001-2004 YILLARI ARASINDA ÜLKE GENELİNDE YAŞANAN ŞİDDET İÇERİKLİ SUÇLAR)										
	OLAY SAYISI					KADIN MAĞDUR SAYISI				
	2001	2002	2003	2004 *	TOPLAM	2001	2002	2003	2004 *	TOPLAM
Aile efradına kötü muamele	5080	6289	7340	5989	24698	4207	5304	6543	5214	21268
Kız kadın kaçırma	4715	4583	4396	2908	16602	2406	2682	2990	2070	10148
Müstehcen hareketler**	1384	1438	1583	1308	5713	838	1021	1113	828	3800
Irza geçme	1228	1310	1407	1012	4957	765	869	983	749	3366
Irza tasaddi	901	1001	1001	713	3616	519	638	639	483	2279
Evlenme vaadiyle kızlık bozma	756	721	636	364	2477	467	561	464	311	1803
Fuhşa teşvik	2825	2171	2003	1541	8540	433	389	314	235	1371
Toplam	16889	17513	18366	13835	66603	9635	11464	13046	9890	44035
Genel toplam içindeki %	12,6	12,3	12,7	13,2	12,7	28,1	28,5	30,8	31,8	29,8
Diğer	117343	124923	126290	91124	459680	24597	28706	29245	21201	103749
Genel Toplam	134232	142436	144656	104959	526283	34232	40170	42291	31091	147784
Kaynak: İÇİŞLERİ BAKANLIĞI- Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı										

*: 2004 yılı kayıtları ilk 8 ayı kapsamaktadır.

**: Sadece Emniyet Genel Müdürlüğü kayıtları

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda yapılan en önemli yasal düzenleme 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun çıkarılmış olmasıdır. Söz konusu Kanun 17 Ocak 1998 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Kanun, şiddete maruz kalan kadın ve çocukların şahsen başvuruları veya Cumhuriyet Başsavcısına bildirilmesi üzerine Aile Mahkemesi Hakimi tarafından mağdur tarafı korumak amacıyla alınacak tedbirleri içeren koruma kararını ve karara uyulmaması halinde verilecek cezayı düzenler.

4320 SAYILI AİLE'NİN KORUNMASINA DAİR KANUN İLE İLGİLİ

HUKUK	MAHKEMELERİNE	ACILAN	DAVALARIN	AĞIR	CEZA
Yıl	Dava Sayısı	Dayacı Sayısı	Davalı Sayısı		
1998	833	835	854		
1999	1979	2009	2077		
2000	2427	2489	2642		
2001	3207	3265	3636		
2002	4114	4343	4325		
2003	6147	6570	6542		
Toplam	18.707	19.531	20.076		

Kaynak: Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünden alınmıştır.

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre; (CEVAP 1-2-3)

Ankara Milletvekili Sayın Dr. Muzaffer R. KÜRTULMUŞOĞLU tarafından cevaplandırılması istenilen 7/6616 esas numaralı yazılı soru önergesine Kurumumuz görev alanı ile ilgili yanıtlar aşağıda sunulmuştur.

Çağdaş, demokratik, ileri bir toplum için, kadınların güçlendirilmeleri, etkinlik alanlarının genişletilmesi, eğitim, istihdam, sağlık, siyaset, hukuk vb. alanlarda eşit fırsat ve olanaklardan yararlanmalarının sağlanması büyük önem taşımaktadır.

Ancak, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de ciddi bir sorun olan kadına yönelik şiddet; kadının bireysel ve toplumsal işlevlerini, özel yaşamını, işini ve diğer sorumluluklarını yerine getirebilmesinde, kadının güçlenmesi ve ilerlemesinde engel teşkil etmektedir.

Kurumumuzca da hazırlanmasına katkı sağlanmış bulunan 1993 DPT Kadın Alt Komisyon Raporu'nda da belirtildiği üzere; "Şiddet, hem kurban hem uygulayan hem de tanık olanlar için renkleri solduran, dünyayı küçülten bir etki yaratmaktadır. Şiddete uğrayan kadının değerleri, nitelikleri, kararları yok olmakta, "ben" duygusu yitirilme, kimlik kaybı görülmekte, sağlık sorunları artmakta, girişimciliği gelişmediği gibi tam tersine kaybolmaya başlamaktadır. Şiddete uğrayan kadınlar kimlik ve düşünce geliştirmekte zorlanmakta ve toplumsal tavır alışlarda yer alamamaktadırlar. Böylece toplumun çoğunluğu daha baştan büyük ölçüde küçülmekte, demokrasinin tabanı daralmaktadır. Şiddet ortamında herkesin ölçülerinde bozulma görülmekte, antidemokratik uygulamalar her ortamda her kademedede yaygınlaşmakta, kişilerde de toplumda da dengesizlik artmaktadır." Şiddetin yaşandığı ailelerde yetişen kız ve erkek çocuklarda ciddi sağlık sorunlarının yanı sıra uyuşturucu ve alkol bağımlılığı, intihar girişimi, yasadışı davranış

eğilimi, okula devamsızlık ve eğitimini yarıda bırakma gibi eğilimlerin daha yüksek oranlarda görüldüğü saptanmıştır.

Ulusal Kalkınma Plan hedefleri, uluslararası sözleşmeler, belgeler ve kararların öngördüğü yükümlülükler ve görevler arasında da yer aldığı üzere eşitlik, kalkınma ve barış hedeflerine ulaşılmasını engellediği bilinen kadına yönelik şiddeti önleme politikalarının geliştirilmesi, yasal önlemlerin alınması, şiddete uğrayan kadınlar için koruyucu ve destek hizmetlerinin sağlanması gerektiği bilinci ile Kurumumuz;

Mağdurların ihtiyaçlarına cevap veren hizmetleri oluşturmaya ve gerçekleştirmeye,

Önleyici sosyal hizmetleri oluşturmaya ve gerçekleştirmeye,

Kadınların güçlenmesine, iletişim becerileri, mesleki beceriler, özgüven açısından ve sosyal ilişkiler açısından gelişmelerine,

Kadının dövülebileceği bilincini veren toplumsal cinsiyet rollerinin sorgulanmasına, şiddetin kınanmasına,

Kamuoyunun aydınlatılarak bu alandaki çalışmaların/hizmetlerin tanıtılmasına ve bunların kullanılmasını sağlamaya,

Yapılan mesleki çalışmalardan elde edilen bilgi ve deneyimlerle ülke politika ve stratejilerinin geliştirilmesine katkıda bulunmaya yönelik çalışmalarını bu alanda sorumluluk taşıyan ve çalışmalar yapan kamu ve özel tüm ilgili sektörlerle işbirliği içinde sürdürmektedir.

Bu kapsamda, yapılan çalışmalardan biri de; TRT ile işbirliği yapılarak, radyo ve televizyon programlarının gerçekleştirilmesidir.

Ayrıca "Uluslar arası Kadına Yönelik Şiddete Son Günü" bağlamında düzenlenen ve kadına yönelik şiddete karşı mücadele eden sivil toplum kuruluşları, kadın grupları ve ilgili kamu kurum ve kuruluş temsilcilerinin katıldığı "Kadın Sığınakları Kurultayı'nda Kurumumuzda yer alarak, kadının her türlü şiddetten korunmasına yönelik önerilerin yer aldığı bildirgelerin hazırlanması çalışmalarına katkı sağlanmakta ve bu konuda **medyanın sorumluluğu ve önemi konu edilerek getirilen önerilerde dile getirilmektedir.**

Kadına yönelik şiddet; her yıl ulusal düzeyde kutlanan "8 Mart Dünya Kadınlar Günü" ve diğer özel gün ve hafta etkinlikleri çerçevesinde gerçekleştirilen yürüyüşlerde, kitle iletişim araçlarındaki programlarda, konferans, sempozyum, söyleşi, açık oturum vb. toplantılarda, şenlikler ve yemekli dayanışma gecelerinde konu edilmekte ve **kınanmaktadır.**

Kurumumuzun bünyesinde Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği'ne bağlı olarak hizmet vermekte olan "183 Alo Kadın, Çocuk ve Sosyal Hizmet Hattı" kanalı ile başvurular değerlendirilmektedir.

SORU 2 :

Bu sayının töre, toplumsal baskı gibi nedenlerden ötürü çok azını güvenlik güçlerine ve yargıya intikal ettiği iddialarını nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce gerçek sayı ve illere göre dağılımı nedir?

CEVAP 2 :

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüne verilen cevaba göre;

Özellikle aile içi şiddet olaylarının geleneksel değer yargıları, dışlanma gibi nedenlerle yargıya daha az intikal ettiğine dair görüşler bulunmaktadır. Ancak; 1988 yılında çıkarılan 4320 sayılı Ailenin Korunmasına İlişkin Kanunla aile içi şiddet kavramı ilk kez yasal metinlere girmiş ve kanunun kabulü aile içi şiddet sorununun çözüm sürecinde önemli bir adım atılmıştır.

Bu düzenleme ile aile içi şiddetin vuku bulduğu durumlarda mağdurun şikayeti olmaksızın (üçüncü şahısların bildirimiyle) polis ve adalet mekanizmasının harekete geçmesi sağlanmış, yasanın uygulanması için hakim ve savcılara yönelik olarak genelgeler çıkarılmış ve çeşitli eğitim programları uygulanmıştır.

Bu konudaki temel yasa konumundaki bir diğer düzenleme 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'dur. 1 Haziran 2005'te yürürlüğe giren yasada da yine reform niteliğinde düzenlemelere yer verilmiştir. Bu düzenlemelerden en önemlisi yasada kadın ve kız ayrımının kaldırılmış olmasıdır. Eski ceza kanunu kadının mağdur olduğu bir çok suçu topluma karşı işlenen suçlar olarak değerlendirirken yeni TCK ile bu anlayış terk edilmiş ve bireye karşı işlenen suçlar kapsamına alınmıştır. Evlilik içi tecavüz, işyerinde cinsel taciz gibi konulara ilk kez yasada yer verilmiştir.

Eski Türk Ceza Kanununun "töre" cinayetlerinde indirim yol açan maddesi 2003 yılında yasa kapsamından çıkarılmış olmakla beraber yeni Türk Ceza Kanunu ile "töre" cinayetleri faillerinin yasada öngörülen en ağır ceza olan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılması hükmü getirilmiştir.

Belediye Kanunu ile şiddete uğrayan kadınlara hizmet vermek üzere Belediyeler de yetkili kılınmıştır. Bu Kanunla Büyükşehir Belediyeleri ile nüfusu 50.000'ni geçen belediyelere kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açmak yükümlülüğü getirilmiştir. Böylece şiddete uğrayan kadınlara verilen koruyucu ve önleyici hizmetlerin geliştirilmesi mümkün olacaktır.

Kanunla ilgili Hukuk Mahkemelerine açılan dava sayısı yıllar bazında sürekli artış göstermektedir.

4320 Sayılı Aile'nin Korunmasına Dair Kanun İle İlgili Hukuk Mahkemelerine					
Açılan Davaların Dağılımı (Ağustos/2004)					
Yıllar	Dava Sayısı	Davacı Sayısı	Davalı Sayısı		
1998	833	855	854		
1999	1979	2009	2077		
2000	2427	2489	2642		
2001	3207	3265	3636		
2002	4114	4343	4325		
2003	6147	6570	6542		
Toplam	18.707	19.531	20.076		
4320 Sayılı Aile'nin Korunmasına Dair Kanun İle İlgili Hukuk Mahkemelerinden					
Çıkan Davaların Dağılımı					
Yıllar	Çıkan Davaların Açılış Yılları	Dava Sayıları	Toplam Çıkan	Davacı Sayısı	Davalı Sayısı
1998			692	718	724
	1996	1			
	1997	32			
	1998	659			
1999			1856	1877	1933
	1997	1			

	1998	253			
	1999	1602			
2000			2473	2583	2994
	1996 ve öncesi	1			
	1997	1			
	1998	38			
	1999	231			
	2000	2202			
2001			3166	3212	3403
	1997 ve öncesi	2			
	1998	1			
	1999	10			
	2000	316			
	2001	2837			
2002			4248	4461	4595
	1998 ve öncesi	1			
	1999	3			
	2000	31			
	2001	388			
	2002	3825			
2003			6375	6709	6807
	1999 ve öncesi	2			
	2000	3			
	2001	54			
	2002	597			
	2003	5719			
Kaynak: ADALET BAKANLIĞI Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü					

Konunun tanıtılması amacıyla kitap basımı, film yapımı vs gibi çalışmalar sürdürülmektedir.

Yine kadına karşı şiddetin önlenmesi ve kadın erkek eşitliğinin her alanda sağlanarak güvence altına alınması amacıyla başta Anayasa olmak üzere Türk Medeni Kanununda, İş Kanununda, Türk Ceza Kanununda yeni düzenlemeler gerçekleştirilmiş, toplumsal gelişmenin dinamiğine paralel olarak bu çalışmalar sürdürülecektir.

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Türkiye'de ülke genelini kapsayacak, şiddet profilini ortaya koyacak nitelikte bir araştırma yapılamadığından kadına yönelik şiddet olgusunun boyutları ve özellikleri bilinmemektedir. Kadına yönelik şiddet konusundaki bilgilerimiz kurumsal ve akademik düzeyde yapılan çalışmaların bulgularına dayanmaktadır.

Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü'nün 1994 tarihinde yapmış olduğu "Aile İçi Şiddetin Sebepleri ve Sonuçları" adlı araştırmada farklı alanlarda aile içi şiddet ele alınarak incelenmiştir.

Araştırma sonuçlarından bazıları şöyledir:

- Hanelerin sadece %14'ünde hiçbir gerginlik-kavga yaşanmamaktadır. Sıklıkları değişmekle birlikte, yaşanan kavga ve gerginliklerin sonucunda eşlerinin kendilerine ağır sözler söylediğini belirtenlerin oranı %52.5'tir.
- Kadınların %29.6'sı, yaşanan gerginlik sonucu kocalarının kendilerine vurduğunu söylemiştir. Kocalar da %30 oranında karılarına şiddet uyguladıklarını belirtmiştir.
- İlk şiddet davranışı %57.7 oranında evliliğin ilk günlerinde başlamaktadır.
- Kadınların %61'i çok uzun bir süredir şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir.
- Şiddete maruz kalan kadınların sadece %53'ü uygulanan şiddetin herhangi bir fiziksel sonuç doğurmadığını belirtmiştir.
- Şiddete maruz kalan kadınların %57'si evi terk etme yada boşanma ihtimallerini düşünmediğini belirtmiştir.
- Çocukların %46'sı fiziksel şiddete uğramaktadır.
- Ebeveynlerin geçmişlerinde fiziksel şiddete maruz kalmış olma oranı ise %70'dir.
- Şiddete maruz kalanların %80'ni gördükleri şiddet karşısında yapılacak bir şey olmadığına inanmaktadır.

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından yapılan 2003 yılı "Nüfus ve Sağlık Araştırması" sonuçlarına göre; evli kadınların yarısı kadın hak ettiyse erkek dönebilir diye düşünmektedir.

Nüfus ve Sağlık Araştırması sonuçlarına göre; Şiddeti kabullenme durumu kadının yaşı, eğitim durumu, yaşadığı bölge ve çalışma durumuna göre oldukça büyük farklılıklar göstermektedir. Örneğin;

15-19 yaş grubunda bulunan kadınların %63'ü,

45-49 yaş grubunda bulunanların %39'u belirtilen nedenlerden birini haklı bulmuştur.

Eğitimi olmayan ya da ilkokul bitirmemiş kadınların %62'si,

Lise ve üzeri eğitim almış kadınların %8,8'i fiziksel şiddet için belirtilen nedenlerden birini haklı bulmuştur.

Batı bölgelerinde yaşayan kadınların %32,5'i,

Doğu bölgelerinde yaşayan kadınların %49'u uygulanan şiddetin nedenlerinden birini haklı bulmuştur.

Çalışma ve gelire sahip olma da şiddetin içselleştirilmesinde önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

İşi olmayan kadınların %38'i,

Gelir getiren bir işte çalışanların %30'u

Gelir getirmeyen bir işte çalışanların %61'i şiddeti bir nedenle haklı bulmaktadır.

1998 yılında çıkarılan "4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun" aile içindeki şiddetin önlenmesi açısından oldukça önemli bir düzenlemedir. Var olan yasalardan yararlanabilmeyi olanak tanıyacak bilgi ve bilinç düzeyinin yetersizliği, kadınların şiddeti içselleştirmeleri nedeniyle emniyet güçlerine başvurmakta çekimser kalmaktadırlar. Ancak, yapılan bilimsel araştırmaların bulguları aile içi şiddetin yaygınlığı ve yapılacak çalışmalar için ipuçları vermektedir.

SORU 3 :

Star TV'nin TMSF yönetiminde bulunmasına rağmen, bu tür şiddet görüntülerinin bu kanalda yayınlanması doğrumudur?

CEVAP 3:

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre; (CEVAP 3-4-5)

Şiddet bir insan hakları ihhalidir. Bu bilinçle sadece Star TV'de değil tüm iletişim kanallarında yayınlarda şiddet unsurunun yer alması doğru bulunmamaktadır. Zaten televizyon yayınlarında şiddet görüntülerinin yer almaması gerektiği 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunun u,v ve z fıkralarında hüküm altına alınmıştır.

Yine aynı Kanunun, 25. maddesinde Yargı Kararları Saklı Kalmak Kaydıyla yayınların önceden denetlenemeyeceği ve durdurulamayacağı hüküm altına alınmış, 33. maddesinde ise yükümlülüklerini yerine getirmeyen, izin şartlarını ihlal eden, yayın ilkelerine ve bu Kanunda belirtilen diğer esaslara aykırı yayın yapan özel radyo ve televizyon kuruluşlarına uygulanacak müeyyidelerin neler olduğu belirtilmiştir.

Bu çerçevede ülkemizde yayın yapan bütün televizyon kuruluşlarının programlarının izlenmesi ve yayın ilkelerine aykırı yayınlar hakkında müeyyide uygulanması görevi Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna yerine getirilmektedir.

Ayrıca Genel Müdürlüğümüze intikal eden bu tür başvurular da Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna iletilmektedir.

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü tarafından 1998 yılında gerçekleştirilen ve daha sonra yayın haline getirilerek dağıtımı da yapılan "Televizyonlardaki Şiddet ve Müstehcenliğin Çocuk ve Aile Üzerindeki Etkisi" konulu panel de konuşmacılar;

Televizyon aracılığıyla iletilen mesajların çoğunluğunun; şiddet, saldırganlık, pornografi ve erotik mesajlar içerdiğini, günde ortalama 4-5 saat televizyon izleyen bir insanın, ortalama 40-50 şiddet mesajı ile karşılaşacağını, Bu mesajlar aracılığıyla da toplumsal yaşamda şiddetin olağanlaştırılacağı görüşünü dile getirmişlerdir.

Yine aynı panelde; televizyonun; çağdaş dünyada şiddetin nedeni olmasa da, pekala, şiddet davranışlarına katkıda bulunan bir etmen olduğu, tanımlayarak, boyutlarını büyüttüğü, vurgulayarak abarttığı ve tekrar tekrar göstererek özendirdiği de vurgulanmıştır.

Hangi kanal olursa olsun nereden gelirse gelsin televizyonlardaki şiddet görüntüleri özellikle gençler ve çocuklar açısından sakıncalıdır ve bu tür yayınların yasaklanması gerekir.

Konuya ilişkin olarak Radyo ve Televizyon Üst Kurulunca verilen cevaba göre;

Star TV yayın kuruluşunda 27.05.2005 tarihinde yayınlanan "Renkli Hayatlar" programındaki şiddet ve dayak görüntüleri daha önce aynı yayın kuruluşunun 18.05.2005 tarihinde "Anan Haber Bülteni" programında yayınlanması üzerine ilgili uzmanlarca hazırlanan değerlendirme raporu gerekli yaptırımlar uygulanmak üzere Üst Kurul'un gündemine alınmıştır.

SORU 4 :

Ülkemizde televizyon izlenme oranlarındaki yüksekliği de göz önünde bulundurarak, böylesi erken bir saatte, bu tür programların yayınlanmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

CEVAP 4 :

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Yapılan bilimsel çalışmaların bulgularına göre ülkemizde insanların çoğunluğu günde ortalama 4-5 saat televizyon seyretmektedir. Yine aynı araştırmaların bulgularına göre 4-5 saat televizyon seyreden bir kişinin ortalama 40-50 şiddet mesajı ile karşılaşacağını göstermektedir.

Yetişkinler olumsuz etkileri azaltabilirken ne yazık ki çocukların ve gençlerin bunu başarması zor olmaktadır. Ayrıca, kitle iletişim araçları sürekli aynı tür mesajlar ileterek, çocuk ve gençlere bilinçli seçme şansı da tanımamaktadırlar. Bu dönemin özelliği gereği, gerçeklik algısı televizyon tarafından sunulan üzerinden oluşmaktadır. Gerçek ile televizyon tarafından sürekli yenilenen mesajlar o yaş grubundaki gençler için oldukça kafa karıştırıcıdır. Böylece çocuklar ve gençler simgesel dünya ile gerçek dünya arasında ilişki kurmakta zorlanmakta, gerçekleri simgesel dünyada sunulan ile özdeşleştirmektedirler.

Bu nedenle, şiddet içeren yayınların hiç yayınlanmaması, mutlaka yayınlanması gerekiyorsa çocuk ve gençlerin uyku saatlerinde yayınlanması gerekmektedir.

Konuya ilişkin olarak Radyo ve Televizyon Üst Kurulunca verilen cevaba göre;

Bu tür şiddet görüntülerinin çocukların ve gençlerin izleyebileceği saatlerde yayınlanması halinde Üst Kurul'ca gerekli yasal müeyyideler uygulanmaktadır.

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Kitle iletişim araçlarının, yaygın kullanımıyla medyanın; kadın ve erkeklerin yaşamında giderek artan bir yer işgal ettiği, bu araçların kendimiz, ilişkilerimiz ve dünyadaki yerimiz hakkındaki fikir ve tutumlarımızı etkilediği, medya mesajlarının özellikle çocuk ve gençlere belirli davranış kalıpları konusunda yol gösterici olduğu Kurumumuzca da bilinmektedir.

Bu tür programların erken bir saatte yayınlanmasının izlenilirliği sağlayarak, özel televizyon sisteminin yapılandırılmasında son derece önemli olan reklam alma şansını artırma amaçlı olduğu düşünülmektedir.

SORU 5 :

Toplumsal ruh sağlığını etkileyen, özellikle gençler ve çocuklar üzerinde derin izler bırakan bu programların yayınlanmasına getirilecek sınırlamalar ile ilgili ne tür önlemler almayı düşünmektesiniz?

CEVAP 5 :

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Medya programlarının her yönüyle takibi, denetimi ve bu konuda gerekli yaptırımlar Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından yapılmaktadır. Genel Müdürlüğümüzün bu tür programları incelemesi için gerekli altyapı imkanlarının yetersizliği ve programların yayınlanma saatlerinin uygun olmaması medya takibinin ve denetiminin ele alınmasını engellemektedir. Ancak toplumun bu tür zararlı yayınlar konusunda bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesine yönelik çalışmalar ise devam etmektedir.

Şiddeti Önleme Platformu çalışmaları bu çabaların en önemlilerinden birisidir ve toplumun tüm kesimlerinin katılımı ile gerçekleştirilmektedir. Şiddeti Önleme Platformu; toplumsal alanda, ailede ve kitle iletişim araçlarında şiddetin önlenmesi ve bu konudaki toplumsal duyarlılığı arttırmak amacıyla Aileden Sorumlu Devlet Bakanı koordinatörlüğünde düzenlenmiştir.

Şiddeti Önleme Platformu çalışmalarına, TBMM İstanbul Milletvekili Dr. Zeynep KARAHAN USLU, İçişleri Bakanlığı Prof. Dr. Dursun AKDEMİR, Balıkesir Milletvekili Op. Dr. Turhan ÇÖMEZ, Denizli Milletvekili Mehmet YÜKSEKTEPE ve Çocuk ve Şiddet Çalışma Grubu üyelerinin girişimleriyle başlamış ve ilk toplantısını 15.07.2004 tarihinde, "Medyadaki Şiddete Karşı Çocukları Koruma" başlığı altında gerçekleştirmiştir. Bu toplantıda, Platformun çalışmalarına, 'Şiddeti Önleme Platformu' adı altında devam etmesine, sekreteryasının "Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü" tarafından yürütülmesine, bir sonraki toplantının 03.08.2004 tarihinde yapılmasına karar verilmiştir. Şiddeti Önleme Platformu'nun 03.08.2004 tarihli toplantısında, alt çalışma grupları oluşturulmuş, Platformun çalışmalarının bir süre alt çalışma grupları şeklinde devam ettirilmesine karar verilmiştir.

Şiddeti Önleme Platformu'nun ilk aşamasında alt çalışma grupları oluşturulmuş, Platform çalışmalarının bir süre alt çalışma grupları şeklinde devam etmiştir. Şiddeti Önleme Platformu çerçevesinde oluşturulan alt çalışma grupları şunlardır:

- Eğitim ve Şiddet Alt Çalışma Grubu,
- Aile İçerisi Şiddet Alt Çalışma Grubu,
- Medya ve Şiddet Alt Çalışma Grubu,
- Koordinasyon ve İşbirliği Alt Çalışma Grubu.

Şiddeti Önleme Platformu Alt Çalışma Grupları çalışmalarını, Ağustos-Aralık 2004 tarihleri arasında periyodik aralıklarla toplantılar yaparak TBMM İçişleri Bakanlığı Prof. Dr. Dursun AKDEMİR, TBMM Balıkesir Milletvekili Op. Dr. Turhan ÇÖMEZ, TBMM Denizli Milletvekili Mehmet YÜKSEKTEPE, TBMM İstanbul Milletvekili Dr. Zeynep KARAHAN USLU ile Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğü Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü, Reklam Kurulu Başkanlığı, Ankara Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı, Altındağ Belediye Başkanlığı, Yenimahalle Belediye Başkanlığı, Ankara Barosu Çocuk Hakları Kurulu, Medya Kuruluşları ve üniversite öğretim üyelerinin katılımıyla bazı üniversitelerin (Anadolu Üniversitesi, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi, Atatürk Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Aile Araştırmaları ve Eğitim Merkezi) yazılı görüşlerinin değerlendirilmesi ile gerçekleştirmiştir. Alt Çalışma Grupları yaptıkları

toplantılar sonucunda, şiddet ile mücadelede alınması gerekli önlemler ve ilgili kurumları içeren önerilerinin yer aldığı raporlarını hazırlamışlardır.

Şiddeti Önleme Platformu'nun 09/03/2005 tarihli toplantısında Alt Çalışma Grubu Raporları gözden geçirilmiş ve son halleri oluşturulmuştur. Çalışma gruplarının raporlarına www.aile.gov.tr/duyurular bölümünden ulaşılması mümkündür.

Konuya ilişkin olarak Radyo ve Televizyon Üst Kurulunca verilen cevaba göre;

Üst Kurul'umuz yayın sonrası denetim yapmakta olup, bu nedenle programlara sınırlama getirilmesi yasal olarak mümkün değildir.

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Soru önergesine konu aile birliği, yapısı, aile içi şiddet, kadına yönelik sorunlar gibi konuların işlendiği bu programların bu konularda uzman kişilerin konuk edildiği, yapıcı çözüm yolları hakkında toplumun bilgilendirildiği programlar olmayışı, sorunları olan kişilerin duygu ve düşüncelerini olduğu gibi ifade ettiği ve pek çok konunun yanı sıra özellikle çocukların istismarını kolaylaştıran tarzda sunulduğu görülmekte ve Genel Müdürlüğümüzce de olumsuz nitelendirilmektedir.

Bu programlardan Yasemin BOZKURT'un TGRT Televizyonundaki Kadının Sesi Programının çocuk istismarına yol açabilecek, suç kapsamındaki çocuk satışı gündeme getiren ve mevcut yasal düzenlemeler çerçevesinde olmayan uygulamaları içermesi nedeniyle, ilgiliye SHÇEK Genel Müdürlüğü olarak gerekli uyarıda bulunulmuş ve çocukların korunması adına, programa katılacak tarafların Kurumumuza yönlendirilmesi konusunda işbirliği talep edilmiştir. Ancak, program aynı içerikle başka televizyon kanalında devam etmiştir. Özellikle evlat edinme amacına yönelik kişilerin yer aldığı program saatlerinde, durumdan çocuklar adına endişe duyan veya Kurumumuz evlat edinme sırasında beklemekte olan ve haksızlığa uğradığını düşünen pek çok aile, telefonla tepkilerini dile getirmişler ve bu programa Kurumumuzun nasıl izin verdiğini sormuşlardır.

Programda, taraflarla ilgili hiçbir ayrıntılı bilgi bulunmaksızın, anlık görüşmelerle, çocuk istismarı ve satışına açık bir şekilde evlat edinmeye basamak oluşturulduğundan ve Genel Müdürlüğümüze gelen telefonlar ihbar kabul edilerek, konunun takibinin yapılması ve gerekli yasal işlemlerin başlatılması sağlanmıştır. Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna programın durdurulması isteği ile başvurulmuş olup, Kadının Sesi Programına uyarı cezası verildiği, konunun yargı aşamasında olduğu öğrenilmiştir. Ayrıca Adalet Bakanlığı'na da konu hakkında bilgi gönderilerek mahkemelere yapılan kişiler arası evlat edinme başvurularının bu tip bir geçmişin olabileceği konusunda ilgili hakimlerin bilgilendirilmesi istenmiştir.

SORU 6 :

Son aylarda meydana gelen töre cinayetleri ve kadınlara karşı uygulanan şiddet olaylarında, bu tür programların etkisi olduğu konusundaki eleştirileri nasıl değerlendiriyorsunuz?

CEVAP 6 :

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre; (CEVAP 6-7-8)

Ülkemizde izleyici araştırmaları yetersiz olmakla birlikte başka ülkelerde gerçekleştirilen bu tür araştırmalar izleyen, okuyan, dinleyenlerin şiddet gösteriminden bire bir etkilenmediğini ortaya koymaktadır. Ancak kadına yönelik şiddet içeren programların yoğunluğu sorunun sıradanlaşmasına, kökleşmesine ve sanki doğal bir süreçmişçesine gündelik hayatın bir parçası gibi algılanmasına neden olabilmektedir. Bu nedenle sorunun çözümünün sadece hükümet tarafından alınan/alınacak yasal önlemlerle değil, medya, hükümet dışı kuruluşlar ve özel sektörün de katılımı ile çözülebileceği düşünülmektedir, bu yöndeki çalışmalara başlanmıştır. Ancak, çözüme yönelik çalışmaların her alanda olduğu gibi bu alanda da uzun soluklu ve sabırlı bir çabayı gerektirdiğinin de farkındayız. Medyada kadınların sunumu ve sektördeki varoluş koşullarının istenilen noktaya getirilmesi için çalışmaların, her koldan ve elbirliğiyle koordinasyon içinde yürütülmesi gerektiği ortadadır.

Bu çerçevede, Genel Müdürlüğümüzce yürütülen Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) Türkiye Üçüncü Ülke Programı Savunuculuk Alt Programı amaçlarından biri de, ulusal ve yerel medyanın cinsiyet eşitliği/adaleti, nüfus ve kalkınma gibi konularda doğru ve etkili mesajlar vermesini sağlaması, medya mensupları ve geleceğin medya profesyonellerinin eğitilmesi, medya programlarının konuyla ilgili sayısının ve kalitesinin artırılmasıdır.

Projenin üç ana hedef kitlesi; ulusal ve yerel düzeyde karar vericiler, ulusal ve yerel medya çalışanları ve geleceğin profesyonelleri ve Sivil Toplum kuruluşlarıdır.

Proje faaliyetleri çerçevesinde konuyla ilgili olarak, Toplumsal Cinsiyet Politikaları ve Medyanın Rolü konulu bir panel, 60 ilden 700'e yakın yerel medya çalışanının katıldığı 12 ilde yapılan yerel medya seminerleri, Genç Gazeteciler Yarışması, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü ve 25 Kasım Kadınlara Karşı Şiddeti Sonlandırma Günlerinde televizyon programları düzenlenmiştir. Hazırlık sürecinde çeşitli kamu kurum kuruluşları, sivil toplum örgütleri, medya, sanatçılar ve sporcuların desteği ile "Kadına Karşı Şiddete Son Kampanyası" başlatılmıştır.

Genel Müdürlüğümüzce, zihniyet değişimini sağlamak amacıyla bu tür faaliyetler önümüzdeki dönemde de artarak sürdürülecektir.

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Töre cinayetleri ve kadınlara karşı uygulanan şiddet olaylarında sözü edilen televizyon programlarının etkisine ilişkin yapılmış çalışmalar bulunmamaktadır.

SORU 7 :

İzlenme oranları uğruna, dil ve anlatım bozukluğu ile dolu, toplumu yozlaştıran magazin programlarının, gerçek işlev ve içeriğine kavuşturulması konusunda ne tür önlemler almayı düşünüyorsunuz?

CEVAP 7 :

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Ailenin güçlendirilmesi, korunması amacıyla kurulan Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü bu tür programları aile kurumu açısından şöyle değerlendirmektedir.

Son zamanlarda çeşitli televizyon kanallarında aile içi sorunların yer aldığı programlara fazla rağbetin olduğu gözlenmekte ve hatta söz konusu programların form atları sayesinde aile mahremiyeti, aile dayanışması gibi temel değerlerimizin çözüldüğü yargısı oluşmaktadır. Türk ailesinin, içinde bulunduğu bu iletişim patlamasından nasıl ve ne yönde etkilendiği, üzerinde durulması gereken öncelikli bir konudur. Sağlıksız mesajlar içeren bu tür iletilerin bizleri hastalıklı bir toplumla yüzleşmeye doğru sürükleyebileceği gerçeğini göz ardı etmemekle birlikte, bu tür programların verileriyle yani örnek olaylardan yola çıkarak Türk ailesinin tamamına genellenebilecek yargılarda bulunmak bilimsel anlayışa uygun değildir. Aile sorunlarının irdelendiği bu tür programlara katılan bireylerin her biri, örnek olay olarak görülebilir. Bu olayların toplumsal olgu olarak kabul edilmesi ancak ülke genelinde yapılabilecek bir araştırma ile ortaya konabilir.

Medyada bu programlarla, aile içi sorunlar ve özellikle kadına yönelik şiddet konusunda yapıcı, üretici, çözüm getirici bir rol yüklenildiği hatta bireylerin ilk başvurabilecekleri birim (mekanizma) olduğu şeklinde bir mesaj vermeye çalışılmaktadır. Oysa aile sorunlarının ilk muhatabı ilgili kurumlar ve örgütler olmalıdır. Bu tür programlarda bireylere aile içindeki herhangi bir sorun karşısında başvurabilecekleri hukuki, idari, adli ve psikolojik destek merkezlerini sunmak yerine, medya kendisini bu birimlerin yerine koyarak halkı yanıltmakta ve yönlendirmektedir. Halka olumsuz ve sağlıksız aile modelleri sunularak, patolojik vakaların bir süre sonra normal olarak algılanmasına ve bu sekliyle de bir kültür erozyonunun yaşanmasına sebep olunmaktadır. Aynı zamanda bir kültür taşıyıcısı olarak medya, ulaştığı insanlara bir yaşam biçimi sunmakla birlikte, bilinç altına kendi doğrularını dikte etmektedir. Geleceğin toplumunu oluştururken daha istikrar ve daha sağlıklı bir yapıya dönüştürmek amacıyla kültürel ürünlerin kimi, ne biçimde ve ne yönde etki altında bırakabileceğinin bilgisine sahip olunmalıdır. Topluma tüketilmek üzere kültürel ürünleri sunanlar son derece önemli sorumluluk altındadır. Medyanın bu tür programlarla insanları oyalamak yerine sorun çözücü ve aileleri eğitici ve bilgilendirici programlar üretmesi gerekmektedir. Toplumun sekilendirilmesinde birincil görev ve sorumluluğu üstlenmiş olan medyanın bu sorumluluk bilincini taşıması, kaçınılmaz sorunlara ve erozyonlara sebep olacaktır. Aile kurumunun devamını, bireylerin sağlıklı gelişimini, iletişimini, toplumun uyumlu ve sorumlu bireylerden oluşması gerektiği gereğini işleyen programlar toplumsal sorumluluklarını yerine getirmektedir. Bu konuda toplumun tüm kesimlerine ciddi görevler düşmektedir.

Konuya ilişkin olarak Radyo ve Televizyon Üst Kurulunca verilen cevaba göre;

Magazin programları, kadına, güçsüzlere ve küçüklere karşı şiddetin ve ayrımcılığın teşvik edilmemesi, yayınların şiddet kullanımını özendirici veya ırkçı nefret duygularını kışkırtıcı nitelikte olmaması, gençlerin ve çocukların fiziksel, zihinsel ve ahlaki gelişimini zedeleyecek türden programların, bunların seyredilebileceği zaman ve saatlerde yayınlanmaması, Türkçe'nin; özellikleri ve kuralları bozulmadan konuşma dili olarak kullanılması ilkeleri açısından titizlikle takip edilerek değerlendirilmekte ve gerekli yasal müeyyideler uygulanmaktadır.

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre; (CEVAP 7-8)

Bu konuda önemsenmesi gereken; kadına yönelik şiddet olgusunun tüm toplumu ilgilendiren bir sorun olarak kavranması gerektiği bilincinin yerleşmesidir ve pek çok uzmanın ilgi alanına giren sonuçlar doğurmaktadır .Olayların boyutları ancak bu uzmanların ifadeleri ile anlaşılır olabilmektedir.

Bu açıdan kitle iletişim araçlarında yer alan programların incelenerek olumlu ve olumsuz etkilerinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Toplumu ilgilendiren bu tür programların izlenmesi ve değerlendirilmesi sorumluluğunu üstlenen bir denetim Kurumu olarak RTÜK bulunmaktadır.

SORU 8 :

Son yıllarda, kadınlara karşı uygulanan şiddet olaylarındaki artışta, bu programların etkisi olduğu iddialarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

CEVAP 8 :

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Bu tür programların kadına yönelik şiddeti artırdığına ilişkin bilimsel veriler bulunmamaktadır.

Saygılarımla.


Nimet ÇUBUKÇU
Devlet Bakanı